

Her Türlü Irk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Uluslararası Sözleşme

Dağıtım: Genel
22 Eylül 2022

Orijinal: İngilizce

Irak Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılması Komitesi

Irak Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılması Komitesinin sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliğine ilişkin kılavuz ilkeler*

I. Genel gözlemler

1. Irak Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılması Komitesi, Her Türlü Irk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Uluslararası Sözleşmenin etkili bir şekilde uygulanmasını teşvik etmek için ulusal ve uluslararası sivil toplum örgütleri (STÖ'ler) ile işbirliği yapmanın büyük önem taşıdığını kabul etmektedir.
2. Bu işbirliğinin değerinin bilincinde olan Komite, yıllar içinde STÖ'lerin Komite ile etkileşim kurması için alanlar geliştirmiş ve bunları zaman içinde artırmıştır. STÖ'ler, taraf Devlet incelemeleri, tema listeleri, raporlama öncesi konu listeleri, sonuç gözlemlerinin takibi, erken uyarı ve acil eylem usulü ve genel tavsiyeler ile ilgili olarak ülkeye dair katkı ve bilgilendirmelerle Komitenin çalışmalarına katkıda bulunmaktadır. STÖ'ler ayrıca Komitenin tavsiyelerinin ve diğer çıktılarının ulusal düzeyde uygulanmasını desteklemiş ve Komitenin ve faaliyetlerinin görünürlüğünün artırılmasına katkıda bulunmaktadır.
3. Mevcut kılavuz ilkeler, Komitenin STÖ'lerle olan ilişkisini netleştirmeyi ve güçlendirmeyi ve Sözleşmenin ulusal düzeyde uygulanmasına yönelik desteklerini artırmayı amaçlamaktadır.

II. STÖ'lerin bağımsız rolü

4. STÖ'ler Komiteyi destekleme konusundaki önemli rollerini ancak bağımsız bir şekilde çalışabildikleri takdirde yerine getirebilirler. Bu nedenle Komite, STÖ'lerin çalışmalarını herhangi bir müdahale veya yersiz baskı olmadan ve misilleme korkusu yaşamadan gerçekleştirebilmelerinin önemini vurgulamaktadır. STÖ'ler, Komite ile işbirliği yapmak istedikleri, işbirliği yaptıkları veya işbirliği yapmış oldukları için STÖ üyelerine veya çalışanlarına ya da insan hakları savunucularına yönelik sindirme, tehdit ve misilleme vakalarını Komiteye bildirmeye davet edilmektedir. Komite, Sindirme ve Misillemelere Karşı Kılavuz İlkeler (San José Kılavuz İlkeleri) ve Komite ile işbirliği yapan kişi ve kuruluşlara yönelik misilleme ve sindirme eylemleri iddialarını ele alan Komite kılavuz ilkelerine atıfta bulunur.

III. STÖ'lerin raporlama sürecindeki rolü

5. Taraf Devletlerin raporlarının Komite tarafından değerlendirilmesi, taraf Devletlerle yapıcı ve mümkün olduğunca bilgiye dayalı olması gereken bir diyaloga dayanır. STÖ'ler, raporlama öncesinde, taraf Devletin raporunun incelenmesi öncesinde ve sırasında ve sonuç gözlemlerinin takibiyle ilgili olarak tema listelerinin ve sorun listelerinin hazırlanması için bilgi sağlayabilir ve böylece raporlama usulüne değerli bir katkıda bulunabilir. Bu nedenle Komite, taraf Devletlerle olan diyalogunda STÖ'lerden bilgi almanın önemini

vurgulamaktadır. STÖ'ler alternatif raporlar, gölge raporlar veya diğer biçimlerde katkı sunmaya teşvik edilmektedir:

- (a) Sözleşme hükümlerinin bir kısmının veya tamamının uygulanmasına ilişkin bilgiler;
- (b) Taraf Devletin raporuna ilişkin yorumlar;
- (c) Komitenin önceki sonuç gözlemlerinin Taraf Devlet tarafından uygulanmasına ilişkin bilgi;
- (d) Taraf Devlete dair olumlu yönler veya ortaya çıkan güçlükler hakkında bilgi.

6. STÖ'ler raporlarını Komite sekretaryası tarafından öngörülen ve ilgili oturumun web sayfasında STÖ'ler için bir bilgi notu olarak yayınlanan süreler içinde sunmalıdır. STÖ'ler Sözleşme odaklı bilgi sağlamalı ve bu bilgilerin güvenilir, özlü, ilgili ve istismar edici olmama kriterlerine uygun olmasını sağlamalıdır. Raporlar, halihazırda kamuya açık olmadıkça veya ilgili kişiler onay vermedikçe kişilerin isimlerini içermeyerek anonimliğe saygı göstermelidir. STÖ'lerin 20 sayfayı aşmayan raporlar sunması teşvik edilmektedir. Tüm STÖ başvuruları Komitenin çalışma dilleri olan İngilizce, Fransızca veya İspanyolca olmalıdır. Üç dilden birinde sunulan belgeler, mümkün olduğu ölçüde, diğer iki dilden birinde bir yönetici özeti içerebilir. Komite sekretaryası STÖ'ler tarafından sunulan belgeleri tercüme etmemektedir.

A. Taraf Devletin Sözleşme kapsamındaki raporlama yükümlülüğü

7. Her ne kadar Sözleşme kapsamında bir taraf Devletin STÖ'lerle doğrudan işbirliği yapmasını gerektiren bir yükümlülük bulunmasa da, STÖ'lerle işbirliği yapmanın taraf Devletlere Sözleşmenin amaçlarını gerçekleştirmede yardımcı olduğu kanıtlanmıştır ve Komite bu tür bir işbirliğini güçlü şekilde teşvik etmektedir.

B. İstişareler ve Taraf Devlet raporuna katkılar

8. Komite, taraf Devletlerin ülke raporlarında STÖ'lere danışmasının veya STÖ'lerden katkı istemesinin önemini ve yararını vurgular. Komitenin deneyimlerine göre, STÖ'lere danışılması, güçlükler ve olası çözümler hakkında daha geniş bir yelpazede görüş ve bakış açısı sağlayarak ve daha sonra Sözleşmenin uygulanmasına yönelik çabaları destekleyebilecek aktörleri dahil ederek ülke raporlarını güçlendirme eğilimi göstermektedir. Raporun her koşulda taraf Devletin raporu olarak kalması gerektiğini ve Sözleşmenin uygulanmasından sadece taraf Devletin sorumlu olduğunu kaydeden Komite, taraf Devletleri ülke raporlarını hazırlarken STÖ'lerin görüşlerine başvurmaya teşvik etmektedir.

C. Raporlama öncesinde tema listelerinin ve sorun listelerinin geliştirilmesine katkılar

9. Komite, raporlama sürecinin erken aşamalarında STÖ'lerden alınan yazılı raporların veya diğer katkıların, bu sürecin başından itibaren kilit konulara odaklanmasına yardımcı olduğunu gözlemlemiştir. Bu doğrultuda Komite, STÖ'leri raporlama öncesinde tema listelerinin ve sorun listelerinin geliştirilmesine yazılı katkı sunmaya davet etmektedir. STÖ raporlarının zamanında sunulmasını kolaylaştırmak için Komite sekretaryası ilgili oturumun web sayfasında belirli son teslim tarihlerini yayımlar. STÖ'ler raporlarını bu süreler içerisinde sunmaya davet edilir.

D. Komite oturumları öncesinde ve sırasında katkılar

10. Komite, oturumlarından önce ve bunlar sırasında STÖ'lerin katkılarını memnuniyetle karşılar; bu katkılar Komite için incelemelerin hazırlanmasını kolaylaştırır ve taraf Devletlerle yapıcı ve bilgiye dayalı diyalogu teşvik eder.

11. Komite ayrıca STÖ'lerin sözlü sunumlarını memnuniyetle karşılar ve taraf Devletlerin raporlarının incelenmesi sırasında hazır bulunmalarını teşvik eder. Komite, oturumları sırasında yüz yüze veya sanal olarak düzenlenen gayri resmi özel toplantılarda STÖ'leri dinleme uygulamasını oluşturmuştur. Bu tür toplantılar, interaktif tartışmalara ve Komite ile STÖ'ler arasında güncellenmiş ek bilgilerin paylaşılmasına olanak sağlar. Bu toplantıların gizliliği, STÖ'lerin sindirme veya misilleme korkusu olmadan Komite ile sınırsız ve etkili bir şekilde etkileşim kurmasını sağlamayı amaçlar. Bu toplantılar, taraf Devlet raporunun görüşüldüğü her haftanın ilk günü gerçekleştirilir. Talep üzerine, STÖ'lerin gayri resmi öğle yemeği özel toplantıları sırasında Komiteye ayrıntılı bilgi vermeleri için ek fırsatlar söz konusudur. Bu gayri resmi özel toplantıları kolaylaştırmak için, Komite sekreteryası sürecin mümkün olduğunca erken aşamalarında STÖ ile irtibata geçecek ve STÖ'nün kabul etmesi halinde ilgili bilgileri Komitenin web sayfasında yayımlayabilecektir.

12. Komite, STÖ'leri, taraf Devlet ile interaktif diyalog da dahil olmak üzere, Komitenin kamuya açık toplantılarına katılmaya teşvik eder. STÖ'ler bu tür resmi toplantılara sadece gözlemci olarak katılabildikleri için, bu toplantılarda Komiteye veya taraf Devlete hitap edemezler.

E. Sonuç gözlemlerinin takibine katkı

13. Komite, STÖ'leri, Komite tarafından takip usulü için seçilen sonuç gözlemlerinin uygulanması için taraf Devletlerce alınan tedbirlere ilişkin değerlendirme de dahil olmak üzere yazılı bilgi sağlamaya teşvik eder; zira bu, Komitenin taraf Devletlerin takip raporlarını doğru bir şekilde değerlendirmesine yardımcı olur. Bu bilgiler, taraf Devletin takip raporunun zamanı geldiğinde (sonuç gözlemlerinin kabul edilmesinden sonraki bir yıl içinde) veya takip raporu, takip raporunun değerlendirildiği ilgili oturumun web sayfasında STÖ'ler için yayınlanan bilgi notunda öngörülen süreler içinde kamuoyuna açıklandığında sunulmalıdır.

F. İnceleme usulüne katkılar

14. Taraf Devlet tarafından rapor hazırlanmaması halinde, taraf Devletin Sözleşmeye uyumunun incelenmesini gerektiren gözden geçirme usulü, son çare olarak başvurulacak bir usuldür. Komitenin rapor hazırlamamış bir Taraf Devleti incelemeye karar verdiği durumlarda, STÖ'lere normal raporlama usulünde olduğu gibi katkıda bulunmaları için aynı fırsatlar sağlanır.

IV. Erken uyarı ve acil eylem usulü kapsamında STÖ'lerin rolü

15. Komite, yıllar boyunca STÖ'lerin Komitenin erken uyarı ve acil eylem usulü açısından çok önemli bir rol oynadığını gözlemlemiştir. STÖ'ler, Komitenin bu usul kapsamında değerlendirdiği Sözleşmenin ciddi ihlallerini veya potansiyel ciddi ihlallerini yansıtan çok sayıda durum hakkında bilgi sunmuştur. STÖ'ler, Komitenin erken uyarı ve acil eylem usulüne ilişkin kılavuz ilkelerine uygun olarak, ilgili taraf Devletin yargı yetkisi altındaki topraklarda Sözleşmenin ciddi ihlallerini veya potansiyel ciddi ihlallerini yansıtan güvenilir ve kanıta dayalı bilgileri Komiteye sağlayabilir. Komite, STÖ'leri, erken uyarı ve acil eylem usulünün herhangi bir aşamasında meydana gelmiş olabilecek gelişmeler hakkında, Komite tarafından belirli durumlarda alınan önlemlerin takibi de dahil olmak üzere, ilgili oturumun web sayfasında yayınlanan STÖ'ler için bilgi notunda belirtilen süreler içinde meselelerle ilgili güvenilir bilgileri sunmaya teşvik eder.

V. Bireysel iletişim usulü kapsamında STÖ'lerin rolü

16. STÖ'ler, Sözleşme kapsamındaki insan hakları ihlallerinin mağduru olduğu iddia edilen kişilere, Sözleşmenin 14. maddesi uyarınca Komiteye bireysel başvuruda bulunmaları konusunda yardım sağlanmasında önemli bir rol oynamaktadır. STÖ'ler, Komitenin görüşlerinin uygulanmasına ilişkin takip bilgileri sunmaya teşvik edilmektedir.

VI. Komitenin genel tavsiyelerinin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılmasında STÖ'lerin rolü

17. Komite, genel tavsiyeleri hazırlarken, STÖ'leri, Komite tarafından düzenlenen genel tartışma günleri ve istişare sürecinin yazılı veya diğer aşamaları da dahil olmak üzere, genel tavsiyelerin geliştirilmesinin tüm aşamalarında katkı sağlamaya teşvik eder. STÖ'ler, Komitenin genel tavsiyelerini yurt içindeki savunuculuk çabalarında ve dahil oldukları ilgili politika geliştirme çalışmalarında yaygınlaştırmaya ve kullanmaya teşvik edilmektedir. Ayrıca, ulusal ve yerel dillere çevrilmesini savunmak da dahil olmak üzere, genel tavsiyelerin geniş çapta yayılmasını sağlamaları teşvik edilmektedir. Genel tavsiye kararlarının hazırlanmasında STÖ'lerin en etkin şekilde katkıda bulunmalarını sağlamak amacıyla Komite sekreteryası, STÖ'lerin katkıda bulunabilecekleri fırsatlar hakkında STÖ'leri Komitenin web sayfası aracılığıyla ve zamanında bilgilendirecektir.

VII. Komitenin çalışmaları hakkında bilginin yayılmasında STÖ'lerin rolü

18. Komite, STÖ'lerin Sözleşmeyi, genel tavsiyeleri ve sonuç gözlemleri de dahil olmak üzere Komitenin çalışmaları hakkındaki bilgileri geniş çapta yaymak için gösterdikleri muazzam çabalara değer vermektedir. Komite, STÖ'leri, Devletlere, ulusal insan hakları kurumlarına veya sivil toplumun diğer paydaşlarına yönelik nihai gözlemlerin takibine ilişkin seminerler ve toplantılar da dahil olmak üzere bu tür tanıtımları sürdürmeye teşvik eder.

**Bu belge Etkiniz AB Programı tarafından Türkçe'ye çevrilmiştir ve hiçbir şekilde Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmamaktadır. Çeviriden kaynaklanabilecek herhangi bir hatadan Birleşmiş Milletler Irk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılması Komitesi sorumlu tutulamaz.*